

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristolna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Slovenci in Slovenke!

Na Balkanu grme svojo strašno pesem topovi in slovanska kri se lije v potokih.

Neizrecno trpljenje krščanske raje, za katero ni imela srca kulturna Evropa, je potisnilo balkanskim državam orožje v roke, da osvobodijo rajó petstoletnega robstva ter napravijo konec turškemu tiranstvu.

Vojna, ki je izbruhnila na Balkanu, je vojna za svobodo, za civilizacijo.

Nobena vojna še ni izvirala iz tako plemenitih, tako vzvišenih in obenem tako pravičnih motivov kakor ta.

Črnogorec in Grk, Bolgar in Srb, vsi so dvignili bojno kopje in zavihтели meč, da svojim v neznosnem robstvu zdihujočim in mročim rojakom izvojujejo najprimitivnejše človeške pravice.

«In ta vojna, ki bo morda najstrašnejša, kar jih pozna zgodovina, bo zahtevala ogromnih žrtev zlasti na slovanski strani, saj so zapletene v njo tri države, ki so meso našega mesa, kri naše krvi, tri jugoslovanske države: Črna gora, Srbija in Bolgarska.

Za svobodo zatiranih in trpečih bratov v Stari Srbiji in Makedoniji bo dalo svoje življenje tisoče in tisoče jugoslovanskih junakov, na polju slave pa bo obležala hekatomba ranjenih boriteljev »za krst častni i slobodu zlatnu«.

In usodo teh ublažiti, jim olajšati trpljenje, je naloga človekoljuba, je sveta dolžnost tistih, ki jih spajajo z žrtvami osvobodilne vojne vezi krvi in jezika.

Slovenci in Slovenke! Na trakijskih, makedonskih in albanskih bojiščih mro za svobodo kot junaki tisoči in tisoči. Ti so si pridobili venec slave, tem ni treba več pomoči!

Nujno pa so potrebni izdatne pomoči onj legijoni ranjencev, ki pokrivajo bojna polja ob Skaderskem jezeru pod Durmitorjem, na Kosovem in pod Šarom, pod Rilom in sivim Balkanom.

Bratje naši so to in bratski smo jih vsikdar ljubili v dnevih sreče.

Nesreča je sedaj njih družica, beda njih tovarišica.

Čas je sedaj, da jim dejansko pokažemo svojo bratsko ljubav in da pomagamo otirati bratske solze.

Zato pozivamo vse Slovence, ki so dobre volje, brez razlike stanu in prepričanja, naj polože svoj bol na oltar bratske ljubezni in človekoljubja.

Siromaki smo Slovenci in tudi naše trpljenje je veliko; zato pa bije v nas gorko in plemenito srce, ki čuti in razumeva bolj kot kdo drugi bratsko bol in bratsko gorje.

Zato bomo Slovenci, dasi siromaki, darovali z odprto roko v plemenito svrho. Saj se gre za sveto in vzvišeno stvar, otirati solze onim, ki so tvegali kri in življenje za svobodo trpečih bratov naših!

Mladina slovenska! Spominjaj se, da se bore bratje na Balkanu tudi za tvoje ideale, Slovenka, zamisli se v položaj svojih sestra na Balkanu, ki so poslale svoje može in brate v krvavo borbo brez nade, da se vrnejo še kdaj — ter pojdi in stori, kar ti velevala čustvo in karti govori zlato srce slovensko!

Osnovali smo odbor za nabiranje darov za »Rdeči križ balkanskih držav« in prosimo vse rodoljubne Slovence in Slovenke, naj se odzovejo glasu krvi ter po svojih močeh žrtvujejo na oltar bratstvu in človekoljubja.

• Darovi se naj pošiljajo na naslov enega izmed društvenih blagajnikov.

Odbor za nabiranje darov za »Rdeči križ balkanskih držav«.

V Ljubljani, 23. oktobra 1912.

Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski in deželni poslanec, predsednik. — Vera dr. Štajmerjeva, predsednica. — Ivan Hribar, ravnatelj banke »Slavije« in predsednik »Ljubljanske kreditne banke«, podpredsednik. — Dr. Karel Triller, podžupan ljubljanski in deželni poslanec, podpredsednik. — Rasto Pustoslemšek, urednik in občinski svetnik, I. tajnik. — Dr. Ivan Lah, urednik in pisatelj, II. tajnik. — Dr. Tone Gosak, odvetniški kandidat, I. blagajnik. — Arnošt Bezenšek, oddelni predstojnik banke »Slavije«, II. blagajnik.

Odbor:

Franja dr. Tavčarjeva, Terezina dr. Jenkova, dr. I. Avramovič, zdravnik. Dr. Fran Ilešič, prof. in urednik »Slovana«. Dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški, predsednik »Društva zdravnikov«, Dragotin Hribar, lastnik tiskarne. Dr. Ivan Jenko, primarij. Dr. Josip Lavrenčič, odvetniški kandidat. Dr. Ivan Oražen, zdravnik. Ladislav Pečanka, ravnatelj »Ljubljanske kreditne banke«. Josip Reisner, profesor in deželni poslanec. Adolf Ribnikar, tržni nadzornik in deželni poslanec. Dr. Edo Štajmer, vladni svetnik. Anton Trstenjak, kontrolor »Mestne hranilnice ljubljanske«. Josip Turk, posestnik in deželni poslanec.

Krvavi ples na Balkanu.

Splošni izbruh vojne.

Dne 17. t. m. so napovedale še ostale tri članice Balkanske Zveze: **Srbija, Bolgarska in Grška Turku vojno.** Turki pa zopet njim, ker so medtem sklenili z Lahom mir in imajo vsled tega proste roke. Takoj po napovedbi vojne so začele armade vseh treh držav prodirati čez mejo na turško ozemlje. Do odločilnih velikih bitk še ni prišlo nikjer, razen na bolgarski strani. Srbske, bolgarske in grške čete prodirajo počasi proti sredini Turčije, turško vojaštvo se jim sicer umika, toda po trdovratnih bojih. Najdalj so prišli še Bolgari. Seveda ni z bojišča zanesljivih vesti. Kdor hoče zasledovati razvijanje boja, mora storiti to s pomočjo dnevnikov in zemljevida, ker sicer vsa ta razna imena nimajo za čitatelja pravega pomena. Naj tu omenimo le v glavnih obrisih načrt vojnih armad. Črnogorski cilj je, kot že omenjeno zadnjič, zasesti mesto **Skader** ter se s tem polastiti onih krajev, ki so bili Črni Gori pred 30 leti dani, pa zopet vzeti od premodrih evropskih diplomatov. S tem bi pridobili tudi še del morja. Severna armada se pa hoče združiti preko Novega Pazarja z enim krilom srbske armade. Novi Pazar naj bi dobila Črna gora. — **Srbski cilj je**, predvsem mesto **Skoplje**, da zasedejo **Kosovo Polje in Staro Srbijo**. Zato tudi prodira glavna srbska armada proti Skoplju. Ena kolona jo je udarila v Sandžak in naj bi se združila s severnim črnogorskim krilom. Tretja kolona jo je namerila tudi na jug v Staro Srbijo proti Prištini na Kosovem Polju, četrta pa operira skupno z Bolgari. — Turki se počasi umikajo, podirajo za seboj mostove in brzjave. Srbi po zasedenih krajih takoj vpečujejo srbsko vlado in upravo. — **Bolgari** so poslali eno armado preko Egro-Palanke proti Skoplju, kjer se snide z glavnim vojem srbske armade. Ta bolgarski oddelek sestoji iz bolgarskih in srbskih čet. Glavno armado tvori srednji del, ki prodira proti turškemu mestu Jedrenju (Adrianopol), ki tvori vrata v Carigrad. Tretja armada tvori levo krilo, ki naj bi pomagalo v slučaju potrebe sredini.

Grki imajo svojo armado na severni meji in so tudi že vdrli na turško ozemlje. Njih zavezništvo je zato važno, ker imajo nekaj **vojnih ladij**.

Turki so postavili svojo glavno moč proti Bolgarom in sicer 4 voje. Nekaj armade ima braniti Jedrenje, nekaj zvezo med njim in Carigradom, a ostali del ima nalogo krilne zaščite. Sovražniku, ki prodira proti Skoplju, se ima postaviti v bran tamošnja armada, h kateri se stekajo čete, ki se umikajo pred napredujočimi Slovani. Tretjo armado imajo v Albaniji, kjer so doživeli dosedaj že toliko porazov pred Črnogorci, s katerimi se spoprime ta del

pri Skadru. En del morajo pa poslati proti Grkom. — Vojne ladje so poslali napadat bolgarsko morsko obal.

Dosedanji boji.

Črnogorci so zavzeli Gusinje po nepopisno krvavem boju. V Gusinju je bilo 15 tisoč Turkov in mohamedanskih Albancev. Ravnotako so zavzeli tudi Berane. Tam je bilo 6 polkov turške redne vojske in 3000 Arnavtov. Črnogorci so zaplenili 12 novih Krupovih poljskih topov in mnogo streljiva, 4 brzometne topove in mnogo živil, med tem okrog 20.000 kg moke in 23.000 kg prepečenca; te množine kažejo, da so se Turki pripravili na dolg, trajen vpor. Turške čete so se umikale proti jugu. Iz krščanskih prebivalcev beranske okolice so črnogorski častniki organizirali sedem bataljonov.

Srbski zahodni armadi se je pridružil vodja enega dela Albancev, Isa beg Boljetinac, s 17.000 možmi. V Skoplju jih pričakuje 40.000 Albancev in 10 polkov redne turške vojske. Prekoračivši mejo, so vrgli nazaj razne turške obmejne posadke. Ko so zavzeli Počinjevo, so zaplenili 1 zastavo, 80 šotorov, 110.000 patron. Srbi so napravili iz osvojene pokrajine Labški okraj, in Podnjevo določili za glavno mesto. V torek zvečer so po uradnih poročilih Srbi zavzeli Prištino, 23. t. m. je pa padel v srbske roke Novi Pazar. Iz vseh teh krajev se turško vojaštvo umika proti Skoplju. — **Bolgari** so prišli doslej v najhujši ogenj. V Jedrenju je 200.000 turške pehote, 1000 konjenikov s 500 topovi. Njim nasproti stoji 150.000 Bolgarov. Turki trdijo, da postavijo do konca oktobra na bojišče 700.000 mož, od teh 400.000 proti Bolgarom. Ko je prišla bogarska glavna armada, je bila kmalu v ognju z umikajočimi se obmejnimi turškimi posadkami. Zavzeli so mesto Mustafa Pašo, katero so prekrstili v Ferdinandovo. Prodrli so že do mesta Kirkilisi, kjer traja boj že 36 ur. Tu se je vnela krvava bitka, katere izid pa še ni znan. Ravnotako divjajo okrog Jedrenja hudi boji. Da ti boji niso šala, in da se obe stranki bojujeta izredno žilavo in z velikimi izgubami, dokazujejo nasprotujoča si poročila o teh bojih, ki so vsekakor zelo krvavi. Turke so Bolgari presenetili s hitrim napadom, tako, da še niso bili na boj popolnoma pripravljeni. Bolgari bodo skušali Jedrenje še pred zavzetjem odrezati od Carigrada. Ti boji so važnega pomena, ker imajo Bolgari za slučaj zavzetja **prosto pot v Carigrad**. V tem slučaju pa gotovo ne bo Balkanska Zveza lepo mirno ubogala evropskih diplomatov, temveč si osvojene kraje — pridrži. Že sedaj se baje izražajo, da se dobo v slučaju zmage umaknili iz zasedene Turčije Evropi samo z — orožjem v roki.

Grki tudi zmagovito prodirajo na turško ozemlje. Njih ladje so zaprle del turške obali in napadle nekatere turške otoke.

Turki so napadli z vojnimi ladjami bolgarsko obal in bombardirali dve bolgarski pristanišči, med tem eno neutrieno, kjer so streljali na — otroško bolnico, čeprav je razobesila belo zastavo z rdečim križem.

Evropa.

V laškem mestu Pizi sta se sešla naš in laški zunanji minister na dogovor glede Balkana. Laški je našemu podal sledeči predlog:

Če zmaga Turčija, naj posredujejo velesile, da dovoli Turčija avtonomijo za Makedonijo pod krščanskim gubernatorjem.

Če zmagajo balkanske države, se morajo velesile strogo držati načela Balkan — Balkancem!

Italija smatra, da je treba napraviti že enkrat konec večni posredovalni politiki, ki do sedaj še ni imela nobenega uspeha.

Italija je izdala že predloge ki se ozirajo na želje balkanskih narodov ter vpoštevajo tudi upravičene trgovske in industrijalne interese Avstro-Ogrske in Italije.

Ravno radi zahtev naše države na Balkanu bi se utegnila razviti evropska vojna. Zato je želeli, da bi se našlo primeren način, da bi naša država mogla biti zadovoljna z novimi razmerami na jugu, ne da bi morali plačati te njene zahteve s svojo škodo in krvjo balkanski narodi.

Bratom na pomoč!

Na prvi strani priobčujemo poziv za nabiranje prispevkov za naše ranjene junake na balkanskem bojišču, za hrabre borilce »za krst (križ) častni in slobodu zlatnu«. Toda že pred so začeli Slovenci zbirati za bratske ranjence, na primer ljubljanski realci, praški visokošolci, politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj (50 K), vitez F. J. reda Vaso Petričič (za 200 K sanitetnega materijala) gg. živnozdravnik Zarnik, trgovec Brinšek, gostilničar Samsa in dr. Gregorič v Ilirski Bistrici so nabrali za Črnogorce 509 K 30 vin.! na sestanku, kjer se je sestavil slovenski odbor za nabiranje prispevkov, so dali gg.: ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar 100 K, ravnatelj Ivan Hribar 100 K, podžupan dr. Karel Triller 100 K, gospa Franja dr. Tavčarjeva 50 K, gospa Vera dr. Šlajmerjeva 50 K, gospa Terezina dr. Jenkova 20 K, dr. Ivan Jenko 50 K, dr. Ivan Oražen 50 K, Ladislav Pečanka 50 K, dr. Avramović 10 K, Arnošt Bezenšek 10 K, dr. Fran Ilešič 10 K, dr. Tone Gosak 10 K, dr. Ivan Lah 10 K, dr. Josip Lavrenčič 10 K in Rasto Pustoslemšek 10 K. — Na Notranjskem so kmetje sklenili pametno stvar, da pošljejo večje množine **sadja** za ranjence v Črni gori. — **Upamo, da slovenski kmetje ne bomo pri tem nabiranju doneskov zadnji!** Saj je dobrodošel vsak **najmanjši dar**; pošlje se lahko tudi na naše upravništvo, ki

izroči pošiljatve odboru za nabiranje pripevkov. — Mesto Spljet je dalo 3000 K, Petrograd pa 100.000 rubljev, to je četr milijona kron.

Zdravniki na bojišče!

Že v soboto 19. t. m. se je odpeljal v Cetinje prvi slovenski zdravnik, deželni tržaški poslanec dr. Just Pertot; v nedeljo 27. t. m. se odpeljejo še 3 ljubljanski zdravniki in sicer: dr. Štajmer, dr. Oražen in dr. Krajec.

V Pragi so osnovali zdravniki pod predsedstvom vseučiliškega profesorja dr. Kukulje pomožni odbor čeških zdravnikov, ki vzame v roko akcijo za pomoč slovanskim ranjencem. V Črno goro odpotuje 20 čeških medicincev in v Srbijo pa 30.

Z dunajskih vseučiliških klinik se odpelje na Bolgarsko 9 zdravnikov-asistentov.

Iz Berolina pošlje »Rdeči križ« po eno ekspedicijo na Turško, Grško in Bolgarsko.

Iz Švice pošlje klinika v Bazlju dva svoja asistenta na bojišče.

Skozi Ljubljano sta že šla dva vagona ruskega sanitetnega osebja v Trst in proti Črni gori.

Razgled po svetu

Zasedanje državnega zbora.

Dne 22. t. m. se je začelo jesensko zasedanje državnega zbora. Vsled vojnega viharja na Balkanu ni za zasedanje tistega zanimanja, kakoršno bi bilo sicer. Omenimo naj o zasedanju nekaj važnejših točk: Redni proračun za leto 1913., ki ga je podal finančni minister Zalesky, izkazuje 3.137.200.000 K potrebščin in 3.137.500.000 K pokritja. Končni uspeh je, da izkazuje proračun 278.000 K prebitka.

Poljedelski minister je poročal o obračunu fonda za živinorejo iz leta 1911. Glasom njegovega obračuna je dobila Štajerska, ki ima 719.000 glav govede, 377.893 kron. Koroška, ki ima 277.220 glav govede, 134.194 K, Kranjska, ki ima 253.839 glav govede, je dobila samo 133.442 kron. Trst, ki ima 4860 glav govede, 2554 kron, Goriško, ki ima 75.759 glav govede, 38.826 kron. Istra, ki ima 59.073 glav govede, 31.054 kron.

Koncem seje je stavil poslanec Biankini na predsedstvo vprašanje glede dogodkov na Balkanu in Hrvaškem. V svojem govoru je poudarjal, da se pripravlja v Makedoniji navzlic umetnosti evropskih diplomatov na osvoboditeljno delo izpod turškega jarma. »Neštevilno bitk se vrši v Srbiji in na Bolgarskem v ti historični uri, ki se vrše za človeške ideale in za makedonski narod, ki se stoletja ječi pod turškim jarmom. Mi Slovani pozdravljamo

te boje naših bratov za svobodo in edinstvo Jugoslovanov in za civilizacijo Evrope. Toda spominjamo se tega historičnega boja jugoslovanskih bratov na Balkanu ne samo z izrazom svojih najtoplejših simpatij, da jim želimo v tem boju slavnega uspeha in lovorjevega venca, marveč nas navdaja tudi žalost, če pogledamo na ubogo avstrijsko Makedonijo, ki ječi pod krutim madžarskim barbarizmom. Mi Hrvatvati upamo, da pridejo tudi za to našo Makedonijo dnevi rešitve.«

Ruski carjevič.

Ruski carjevič je nevarno obolet. Za kakšno bolezen, se pravzaprav gre, se ne ve, zato se širijo najrazličnejše vesti o tem. Nemški listi sporočajo domnevanje, da se je izvršil atentat, in je zabodel za dvornega lakaja preoblečen napadalec carjeviča v trebuh. Po drugih sporočilih, je bolan na ledvicah in je leva ledvica zelo poškodovana. Carica je baje po tem zdravnikovem obvestilu hotela skočiti skozi okno. Radi vednega strahu pred napadi je že tako razburjena in živčno oslabela, da so ji zdravniki sedaj sploh prepovedali, da ne sme več streči svojemu sinu.

Posledice balkanske vojne — pri nas.

Takoj po izbruhu vojne je v Budimpešti propadlo več trgovcev, ki so imeli trgovske zveze na Balkanu. Češke tovarne so dobile vrnjenih več velikih zabojev perila na Balkan. Češke predilnice imajo že za več 100.000 kron škode.

Slovenija

s Vprašanje na državno pravdnitvo in c. kr. deželno vlado. Po naši okolici se govori, da je bila v nedeljo, dne 20. oktobra sklicana odborova seja dobrepolskega gasilnega društva. Na tej seji naj bi bil baje odbor podpisal sledečo, od poslanca Jakliča koncipirano izjavo, češ, da pod tem pogojem dobi gasilno društvo — 1000 kron podpore iz deželnega gasilnega zaklada:

Izjava. — Podpisano društvo izjavlja sledeče:

1. Da bo redno delovalo v prospeli gasilstva.

2. Med izvršujočimi člani ne bo trpelo nikogar, ki bi bil naročen na »Slovenski Narod«, »Dan« ali »Slovenski Dom«.

3. Društvo obžaluje, da je ob zadnji državnozborni volitvi prišlo do razpora med društvom in S. L. S.

4. V bodoče se bo društvo vzdržalo vsake agitacije za kandidata, ki bi nasprotoval S. L. S.

V Dobrepoljah, dne 20. oktobra 1912.

Ker ne moremo verjeti, da bi bile celo na Kranjskem take stvari mogoče, si usojamo vprašati pristojne oblasti, ako na

Kranjskem sploh še funkcionirajo, če morejo in hočejo preiskati, koliko je resnice na teh govoricali in nam pojasniti, kako se strinja gori omenjeno izsiljevanje navedene izjave z zakoni proti bojkotu in volilnemu podkupovanju? — Več radevednih dobrepolskih davkoplačevalcev.

s Vozniki po deželi, pozor! Radi ponovnih nesreč po cestah v zadnjem času je deželna vlada znova opozorila vsa okrajna glavarstva po deželi, da morajo imeti vsi vozovi vseh vrst od mraka do zore prižgano luč. Pozor torej, vozniki, da vas ne zadene denarna kazen ali zapor!

s K nesreči na Dunajski cesti. Kot smo svoj čas obširno poročali, se je vsled prehitre vožnje z motociklom in nerazsvetljenega kmečkega voza pripetila na Dunajski cesti pred topničarsko vojašnico nesreča in je 14letna hčerka neke gostilničarke iz Šiške priletela iz motocikelskega vozička v obcestnik ter obležala na mestu mrtva. Sedaj je bil šofer Čamernek, ki je takrat vozil motorno kolo, obsojen na šest mesecev ječe, voznik Podgoršek, ki ni imel na vozu luči, pa na 4 mesece.

s Družba sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1912. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar: 1. Zgodbe sv. pisma, 18. zvezek (zadnji). 2. Koledar za leto 1913. 3. Balade in romance. 4. Podobe iz misijonskih dežel, 2. zvezek. 5. Slovenske Večernice, 66. zvezek. 6. Zgodovina slovenskega naroda, 2. zvezek. Kdor je doplačal 60 vin. za broš., oziroma 1 krono za vezan izvod, prejme kot 7. knjigo: Razne povesti. Kdor je doplačal 80 vin. za vezan izvod z rdečo obrezo, oziroma 1 K 30 vin. za vezan izvod z zlato obrezo, prejme kot 8. knjigo: Evangeljska zakladnica. Družba se bo potrudila, da prejmejo častiti udje knjige kolikor mogoče hitro. Red za letošnje razpošiljatev je sledeči: 1. Amerika, Afrika, Azija. 2. Krška škofija. 3. Razni kraji. 4. Lavantinska škofija. 5. Ljubljanska škofija. 6. Goriška nadškofija. 7. Tržaško-koprška škofija. Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti dekaniji ali župniji, v kateri se je vpisal. Na poznejše izpremembe stanovališča se pri tolikem številu številu družbenikov ni moglo ozirati. Cenjene gospode poverjenike nujno prosimo, naj pošljejo po prejemu »aviza« takoj po knjige na železniško postajo, da ne bo sitnih reklamacij, ki povzročajo družbi samo zamudo in nepotrebnih stroškov. Vsem čč. gg. poverjenikom, ki prejmejo po železnici po več zabojev, vljudno naznanjamo, da se nahaja zapisnik udov vedno v zaboju z najnižjo številko. Vsakemu zavoju so tudi priložene vpisovalne pole in potrdilni listki za prihodnje leto. Stroške, katere so imeli čč. gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni udje povrniti. One čč. gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čim prej pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebne prostora. — Družba sv. Mohorja v Celovcu.

Razširjajte „Slovenski Dom“.

o Ljubljanska okolica o

Ij **Št. Vid nad Ljubljano.** Klerikalnim veljakom v Št. Vidu se strašno tresejo hlačice za županski stolček. Kokor ščurki lažijo po cele noči od hiše do hiše in agitirajo. Pri tem seveda obljubujejo, lažejo, žugajo, vse je dobro, da le glas dobijo. Ne ve se sicer še, kako bodo volitve izpadle, vendar pa je upati, da pride v odbor vsaj nekaj naših mož, ki bodo gledali klerikalnemu županu in njegovim kimavcem na prste. S tem bo že mnogo pomagano naši občini. Klerikalci to pač sami dobro vedo, zato tak strah. Da, da, tudi v Št. Vidu bo klerikalni zmaj dogospodaril in če bog da in sreča junaška, se zgodi to prav kmalu.

Ij **Iz Zgornjega Kašlja.** Zopet moram omeniti našo slavno orlovsko izobrazbo. Predpreteklo soboto se je nahajal v gostilni pri Ignaciju Mrcini v Zgor. Kašlju zelo glasen čuk. Bil sem navzoč in sem se čudil, da se kaj takega godi v najbolj klerikalni gostilni. Notri je bilo tako preklinjanje da kaj takega še nisem slišal, tako da me je to zelo pogrelo, ker sem si mislil: dotični gostilničar bi rad vse liberalce spravil v pravi red, v svoji lastni hiši pa trpi to preklinjanje. Potem vzame dotični čuk iz žepa samokres, ga zmetava po mizi, grozeč, da bo vse postrelil, tako da so morali mirni gostje oditi. Ker sem pa slišal, da bi ta mladi čuk rad dobil orožni list, pa svetujem slavnemu c. kr. orožništvu, da naj malo poskrbi, da se take stvari odstranijo od takih surovih ljudi, in gospodu načelniku od orlov bi pa svetoval, da bi jih malo bolj podučil izobrazbe. — G o s t.

Ij **D. M. v Polju.** Ko sem potoval, sem prišel v lepo vas Zgornji Kašelj. Tukaj je bilo zbranih v gostilni mnogo gostov, ki so se pogovarjali o raznih stvareh. Najbolj glasen med njimi je bil pa po imenu Šuštar. Vprašal sem, kako da se drugače imenuje in so mi odgovorili Anton Pangeršič. To je bil cel cirkus. Šuštar je prepeval svojo pesem, katero je sestavil v zaporu, kjer je presedel teden dni zaradi volilnih sleparij pri občinski volitvi v D. M. v Polju. Pesem se glasi približno tako - le: »Šuštar v ječi prav žalostno sedi, — ker dela pokoro za grehe drugih ljudi, — doma pa dela pokoro žena, otroci — in premišljujejo očeta v temni ječi na trdi postelji, ne postlani, kjer se mu prav slabo godi, — še kolne od jutra do večera; ali šuštar po njih zdihuje zapeljan od drugih ljudi zavoljo volilne sleparije, ko sem prestopil volilni zakon, zavoljo tega me sodnija obsodi na teden dni ostrega zavora zavoljo župana in barona. Ko poštni Jože prinese šoštarju za v zapor, šuštar prav prestrašeno gleda, kaj mu je storiti, ker mu ne kaže drugega, kakor v zapor oditi. — V kratkem času nisem mogel več slišati. Šuštar je »sedel« v ječi, pravi krivci so tudi sedeli, ampak — doma na mehkem.

Belokranjske novice

bk **Iz Semiča.** V soboto, dne 19. oktobra zvečer se sprehajam po vrtu, kot vsak večer. Kar naenkrat pridejo trije fantje pred kurnik, da bi imeli za nedeljo kaj pečenke, sedaj ko imamo dober mošt. Zato jim želim: Bog daj srečo, Jože, te že prav poznam. Nato vsi zbeže, kot pravi poštenjaki. Čez pol ure se zopet prikažejo, pa so siromaki šli brez pečenke spat. Želim jim torej dober tek in jih vabim s tem, da naj pridejo po dnevi, da si bodo laglje ogledali kokoši, katera je težja. — K. St.

bk **S Preloke.** Naš g. župnik Matija Kadunc so res ljubeznjiv mož, drži nas, kot da mi nič ne vemo. Toda, mi Preločani ga prosimo, da naj vendar pove, kaj misli napraviti z orgljami, ker organistu ne pustijo orgljati. Toda preloški davkoplačevalec je tudi orglje kupil, ko še ni g. Matije Kadunca na Preloki za župnika bilo. Davkoplačevalci so jih zato napravili, da se na njih orglja, ko se postavlja iz tabernaklja živi bog. Torej g. župnik, prosimo vas, da se vi po ljudeh ravnate, ker bo le za vas in za nas farane lepše. Povemo vam, da ne pustimo, da bi miši ali podgane skakale po orgljah. Ako so vaša ušesa že stara, da ne morete orgelj poslušati, jih denite v pokoj! Ker mi sedaj smo mladi in zahtevamo vse po mlademu, po starem se več ne bomo ravnali, ker ne moremo po tem živeti, ker tudi vsako leto nekaj novega prinese. Torej, mi davkoplačevalci preloški vas prosimo, da ne delajte vedno več sovraštva med nami. — Toliko za danes, drugič vam kaj več pove preloški mlad napreden mož.

bk **S Preloke.** Ker se tako malo sliši od nas, zato hočem ob kratkem naznaniti cenjenim čitateljem naše tukajšnje razmere. Kogarkoli je že nanesla pot z Vinice skozi Preloko na Adlešiče, vsak obžaluje uboge Preločane zaradi tako slabo urejene ceste. Ne vemo pa, ali nas obžaluje gospod Dermastija. — G. Dermastija, vprašamo vas, kje je inženir, ki je na dan volitve, dne 14. marca t. l. meril cesto z Vinice na Preloko, in vprašamo vas, kje je tisti inženir, katerega ste nam dne 15. avgusta obljubili, da bo prišel v mesecu septembru nadaljevat merjenje, započeto dne 14. marca. Torej nobenega ni, in vi ste iz nas samo norčje brili, kajti **obljubili ste, izpolnili pa ne.** Drugič je bolje, da ostanete doma, kajti mi neradi vidimo takega človeka v naši sredi, ki obljubi mnogo, **ne naredi pa nič,** in vaša obljuba je bila laž. Laž je pa **greh.** Ne vemo pa, kaj si naš g. župnik misli od tega greha, ker tudi on je slišal, kako ste govorili, pa ne izpolnili. Mislim pa, da vam on tega ne prišteva za greh, ker ste njegov pristaš. Če bi pa kak naprednjak toliko obljubil, pa ne izpolnil, bi ga pa živega hudič snedel.

o Dolenjske novice o

d **Vače.** Naš zadnji dopis je Majdiča zbudil, da je v nedeljo na prižnici kar besnel. Kar ogenj in žveplo je bruhal na nas naprednjake. Tako se je grimal, da je v pozno noč zalival svojo jezo pri Osoleli. Vsa njegova čukulada je bila v rožcah. Ko mu je še zaljubljena Flančka povedala nekaj gorkih, je kar s celim svetom skregan kolovratil domov. Jezdec na luni ga je tudi ta večer obiskal in sta čez polnoč pisala za »Domoljuba«. Majdič je dan na dan sladko ginjen od rujnega vinca, ki ga sebi in poštenim kristjanom privoščil, nas pa s pijanci obdelava. Majdič je že gotovo do danes pozabil, kako je 16. t. m. zvečer iz Moravč vegasto premeril cesto do Vač. Kot izvežban cestni inženir je našel to cesto na več krajih preozko. Brez šale trdimo, da bi Majdič silovito zabavljal čez to cesto, ako bi bil cestni odbor **v naših rokah, klerikalci se za njo nič ne brigajo.** Ob času volitev si bo Majdič noge in jezik izbrusil za Mrveta, Dobrlevčana, Prašnikarja in druge. Če je Majdič res kak dušni pastir, naj posnema našega gospoda župnika, ki se ne vtika v nobene občinske volitve in ne uganja komedije s posojilnico, čukarijo, marinaricami in drugim nebodigatreba. Zato pa gospoda župnika **spoštujemo in radi ubogamo, kar nam reče.** Majdič se dela za nesebičnega prijatelja ljudstva, pa se zadnjič ni prav nič branil naše bere. Kakor desetino jo je od hiše do hiše izterjaval in se še za nameček priporočal in ga pri Kunštu prav poštenega dobil. Sploh pa Majdič take kozolce podira, da mu bo še ričet šel v slast. Naj tega fantiča zlasajo Klančarjeva mama, namesto da hodijo okrog, menda zdražbe iskat. Drugič bomo takim ptičem peruti pristrigili. — **Vačan, ki ljubi mir!**

d **Z Dolenjskega.** Pri poštah smo zadnjič nehali in pri tistih katoliških ponarejalcih podpisov, kateri bodo dobili svoje plačilo, predno se bodo zanesli. Zdaj smo se pa pogovarjali o nekem duhovniku iz Dolenjskega, ki je čisto zanemaril svoje farane na evharističnem kongresu na Dunaju in je rajše spremljal brhko Mimi po lepih ulicah. In ravno o tistem pravijo sedaj, da je velika surovina, pijanec in kvartopirec in se vedno krega in zabavlja. Rekli so tudi, da je ogoljujal neke stare device, ki zelo rade okoli advokatov letajo, za 30 kron, in da so se pritožile na škofa. Ker jim pa ta menda ne odgovori, ga bodo zdaj tožile. Kdo bi si mislil, da je tako po svetu? Všeč nam je bila tudi tista, da so si nekje Čuki izposodili štiflete, da bi se bolj na Dunaju »štrekali«. Pa kako so se, kaže »Bogoljub«. Nekdo je pa obljubil, da bo povedal pozimi lepo povest o turškem fajmoštru Lu-Dvigu, ki je živel tam za deveto goro in je bil v marsikaterem dejanju čisto enak kakemu kranjskemu »sobratu«. Kadar jo bo povedal, jo bomo pa še mi

povedali bralcem »Slov. Doma«. Zato pa naročajte ta list, ker bo vedno bolj zanimiv. Vsak naročnik naj pridobi vsaj še enega novega in to bo najlepši odgovor na vse klerikalne surovosti in sitnosti.

d **Št. Janž.** V št. 41. hinavskega »Lažiljuba« se vsaja »debelo« dopisunče, da se obeta šentjanskim liberalcem dan veselja takrat, ko nastopi kovaški mojster prvič v sokolskem kroju. — Kakopa! Ponosni smo, da imamo v svoji sredini moža, ki se ne ustraši vsakega Bajčka ter upa ponosno korakati v vrsti za narod res koristnega društva »Sokol«. — Če misliš s svojim obregljivim dopisom osmešiti našega »Sokola« in značajnega moža — kovaškega mojstra, se motiš. K društvu »Sokol« se ne sili nobenega, kar se godi baš pri čukih, in zato imamo v svojih vrstah čile in krepke moči ter značajne može, ne pa take lesene muzikante, kakor pri čukih, ki pri hoji sopejo kot lokomotiva s tovorom petdesetih vagonov, ja — kaj ne da, dragec — tole te potem tako nezanosno peče, da se moraš malo ohladiti v »Lažiljubu«. Kovaški mojster si bode prav lahko kupil sokolski kroj, ima že toliko sredstev za to in ne bo mu treba prosjati okoli čukov, kakor je to naredil »oberčuk« Lojze Erman iz B. ter si šel k »Sokolu« izposoditi denar za čevlje, da se je mogel udeležiti kongresa na Dunaju. Prav tako. Če ni denarja, pa si ga izposodi, samo, da se ustreže tistim gospodom iz farovža, doma pa če tudi boben na vrata bije. Dalje nista dopisunu po volji dva moža, katera imenuje »adjutant« in »stražnik« — kaj ne da ne? Hočeš, nočeš, moraš pa le biti! Le potolažen bodi, pa radovoljno prenašaj te tvoje »liberalne pokore«, saj bog ti bo vse poplačal na onem svetu. Če te že naprednjaštvo jezi, se pa zato veliko bolj veseli čukarske dvorane, katero so ljudje izpremenili v stranišče, kjer bo baje za oddati ob času otvoritve več mest, kakor: mesto blagajničarja, portirja, tajnika itd. Svetujem ti, ker si za vse poraben, da kompetiraš — ne bo napačno — in prav gotovo zasedeš skozi protekcijo »oberčuka« mesto »sekretarja«.

d **Šentjanski** dopisnik »Domoljuba« naj bi vzel v roke prej abecednik, da se nauči brati. Tisočak dobi, če je v kakem dopisu iz Št. Janža pisano »uharski shod«, kot je trdil tudi župnik Bajec na prižnici. V »Slovenskem Domu« je stalo: »avharski kongres«, in dotični dopis ni imel z evharistijo kot tako prav nič opraviti. Izraz se je tikal tega, kar javnost pri dotični politični prireditvi zanima: »avhastih« udeležencev, ki so se dali »izrabiti« za to klerikalno prireditvev in šli delat, seve na svoje stroške, štafažo farovškim koristim. Če se je skrilo te farovške koristi za versko stvar, je bilo to sicer dobro preračunjeno, pa tako dobro vendarle še ve, da bi mi ljudje 20. stoletja ne znali razlikovati, kje je meja med vero, t. j. razmerjem človeka z bogom in večnostjo, ter med bero, to je

razmerjem farovža z — našimi žepi. Razumela, ti »verska« užaljenost?

d **Št. Rupert — Št. Janž.** Dragi bralec! Pa dajva za enkrat Mokro nogo izpustiti, ker vem, da je tam zopet taka nesreča Bukev (ali kaj je že), kakor za Št. Rupert Štrajhar. Tam pravijo, da so tudi kleralci posedli občino in to so namreč sami taki kleralci, ki so odpadniki narodno - napredne stranke in jih sedaj ima »ta dougi« gospud iz farovža na svojih cugelčkih. Zato pa imam tudi jaz strah pred tem gospodom, ker pravijo, da ima baje tudi jezik primeren svoji dolgi postavi, ker bojim se, da bi me, ali »obšimfal« (kar je že njegova navada), ali pa če bi me naravnost pokleferalil. Mahal sem jo torej kar po cesti mimo Sv. Roka proti Tržišču. Videl sem tam od daleč iz ceste, da je Mokronog že ves drugačen, kakor je bil zadnjič, ko sem bil v njem. Sedaj so večinoma vse strehe rdeče. Pravijo, da bo kaj lepo urejen. Pa saj to je že star pregovor, da vsak, kateremu hiša pogori, da potem lepšo in boljšo da napraviti. — Nisem imel dolgo pogleda na Mokronog in zato sem se vtopil v druge gospodarske misli. Kaj žalostno je pogledati po poljih, ker je mráz tako hudo uničil ajdo. Ubogi kmet, sem dejal sam pri sebi, kako ga moré in stiskajo huda leta. Davek vedno večji, stroški vedno večji, toda letina pa vsaka slabša. Potem pa pridejo še gospodje črnosuknježi in zahtevajo od kmeta pridelkov. Prvič pridejo domači, vsak s svojo mero; drugič zopet kak krški pater in še kak novomeški flečkajnar. Če bi se pa uprl, da bi ne dal, je potem ves uklet in ferdaman. Saj ni potem čudno, da hrepeni vse le od doma — proč od svoje kmečke hiše, tja daleč v druge zedinjene države. Kakor naši črnosuknježi zabavljajo in udrihajo po Ameriki in sploh po Zedinjenih državah, je čudno, da potem še sploh kateri od njih gre v Ameriko. Če bi bilo tam slabše, bi gotovo ne šel nobeden tja. Vedi, dragi bralec, da sem bil jaz popotnik že tudi v Ameriki in sem videl, da ni vse tako res, kakor se pripoveduje. Za kmeta je pa posebno prav tam, ker kmet je tam popolnoma prost bere. Ja, pa pardon! Že sem preveč zašel v Ameriko, moram se vrniti k svoji stvari. — Ko sem vse te »artikelce« preišleval, prirezal sem jo do Tržišča. Kaj pa Tržišče? Ah, tu pa je vse polno novic. Ne vem, kje bi pričel. Bom pa kar od kraja, kakor sem videl. Takoj, ko se obrnem proti šoli navzgor, srečam dve »frajli«. Ena privatizira, druga je pa uradna oseba. Omenjam obe v toliko, da jima priporočim v preišljevanje sledeče vprašanje: s čem človek pokaže svojo omiko bolj, če je ošaben, ali z ljudmi prijazen?

d **Iz Št. Janža na Dolenjskem.** Lep dušni pastir je naš župnik Bajec. Izvedelo se je, da je zagrozil g. Antonu Zajcu na Bistrici potom zastopnika, da ga bo tožil, ako mu ne da zadoščenja tekom osmih dni, vsled tega, ker je rekel g. Zajc, da župnik

Bajec cele noči kvarta. Gosp. Zajec ni hotel dati zadoščenja in tudi župnik Bajec ni tožil. Se je menda že premislil vsled tega, da bi g. Zajec česa s pričami ne dokazal. Sedaj pa poslušajte tisti kmetje, ki daste vaše sinove v »izobraževalno društvo« in k čukariji, katerim je on načelnik vseh teh nepotrebnih društev. Župnik Bajec je strasten igravec raznih igre in baje rad udari na strune, da se igra igro, kakor jo šentjanški kvartopirci imenujejo »Kaisermarjaš«. A to ni »Kaisermarjaš«, pač pa prepovedani »Maušel«. Igra se dostikrat do 12. ponoči in še precej visoko, da je po 50 K in več na mizi. Lep zgled daje ta človek. Ako ne zabavlja po gostilnah, pa kvarta. Lepo seme bo vsejal ta človek. Navadil bo ljudi pijančevati in kvartati. Prevzvišeni knezoškof, bodite ponosni na takega župnika.

d **Iz Št. Ruperta.** Znani šentrupertski »Domoljubov« dopisnik v 41. števil. »Domoljuba« hujska ljudstvo proti nekaterim članom krajnega šolskega sveta, da so zvišali stroške za šolo za 1200 K. V resnici pa jih je krajni šolski svet zvišal le za 257 K, ker je bilo potrebno in da bi to ne storila višja šolska oblast v večji meri. Vzlic temu je c. kr. okrajni šolski svet povišal stroške še za 1000 K. »Domoljubov« hujskač naj se torej obrača na višjo šolsko oblast v Krško, ne pa na domačine, ki žele, da bi se ljudstvo izobrazilo in osamosvojilo. Zakaj se pa hujskač ne obrne na g. svetnika, ki že tri leta ni prišel zraven, da bi svoj glas povzdignil za revno ljudstvo! — Leop. Vidmar, t. č. predsednik krajn. šol. sveta in posestnik.

d **Št. Janž na Dolenjskem.** Zadnje nedeljo se je Bajec zopet »pokorajžil«. Upali smo, da bo postal mož pameten, pa za enkrat nismo še tega opazili. On stresa surovosti naprej in naprej in razsaja na prižnici, kakor kak »kraševski jeshar«. Govoril je zelo navdušeno o denarju, ki je prišel v našo faro. Govoril je o 20.000 K, ki jih je dobila zadruga od države. Repenčil se je tako, kot bi najmanj polovico sam podaril. Pa še pravi ta »živinorejec«, da je denar v faro prišel — ja v Radeče, v »Trebne«, ne pa k nam. Faranom bo jako malo hasnila ta vsota, razen zadrugarjem, katerim privoščimo, ker bi bili sicer pognani z gruntov. S tem pa še ni poravnani ves dolg, in kakor kaže, bo zadruga kmalu posestnica še mnogo večjega »pašnika«, če ga ne bo »premožni« Bajc sam zase kupil. O tem bomo že še poročali. Ludviku so Sokoli trn v peti. Nemara, da bo zdaj Sokola uničil, ker mu obeta že eno leto pogin. Pa upamo od Sokolov, da si ne bodo vzeli preveč Bajčevih besedi k srcu. Le vztrajajte po začrtani poti naprej in nabirajte novih članov! Če bi bil Sokol res tako brezverski, kakor ga župnik slika, bi imela že klerikalna vlada svoje roke zraven. Tako pa se smejo Sokoli slobodno gibati, ker ni telovadba brezverska, ampak le zdravju koristna. Zakaj pa ni potem

sram Orlov, nositi »brezverskega« sokolskega kroja? Sokoli, le ne posnemajte Bajca, ki je bil tudi navdušen za Sokola, pa se je naveličal, ker je bil prelen, da bi telovadil in preneumen, da bi razumel kaj na telovadbo. Kdaj so bili Sokoli čez Boga, kdaj čez vero? Berite »Sokola« in druge sokolske knjige in kar boste našli tam brezverskega, preberite na prižnici. Berite »Sokolski evangelij«, kjer je za vas toliko podučnega, da še celo v »Zlati knjigi Orlov« ne. Ali se ne bojite, da bi vas profesor Masarik tožil, ker ste rekli, da je pripravil mlade dohtarje (ki vodijo Sokola — imena prosimo!) ob — vero? — Kdo pa pripravlja Ermančevega Lojzeta iz Bržane ob vero, da vohuni med mašo okoli cerkve in pride šele h koncu, da se pokaže ljudem? Lep predsednik katoliških Orlov! Vidite, Šentjanci, tako se daje zgled za izpolnjevanje krščanske in orlovske dolžnosti! In v nedeljo — ali ste čuli — kako so se sklicevali dični katoliški Orli k shodu. »Ja, prmejduš, pite no not! Ja, hudič, al' na šlišče?« — Prav katoliško!

d **Grozen umor v Dobropoljah.** O tem groznem umoru je »Slovenec« z dne 14. in 15. t. m. pisal: Však pošten človek se zgraža nad tem zavrtnim umorom, nad mirnim in poštenim Drobničem. Vendar je pa dobropoljski dopisnik »Slovenca« v svojem poročilu, kakor vselej, porabil tudi sedaj to priliko v svoje klerikalno zavijanje, ter hotel s tem zvrniti krivdo na napredno stranko. Po natančnih poizvedbah povemo resnici na ljubo to-le: **Oba ta dva morilca A. Pavlič iz Podgore in A. Špolar iz Kompolj, sta bila člana mladeniške Marijine družbe v Dobropoljah,** in ravno isto nedeljo je kaplan Orehek sklical mladeniški shod Marijine družbe. Ker Anton Špolar iz Kompolj ni vedel, gredoč od doma, da bo shod, ni vzel svetinje s seboj, iz Vidma pa je poslal domov poročilo, da so mu bili poslani na Videm svetinjo. Umor se je torej izvršil s svetinjami na prsih od Marijinih junakov. In dopisnik »Slovenca« pa s svojim zavijanjem zavrača krivdo na drugo stran. Ker je gospodu kaplanu Orehku povsod na jeziku le politika, je tudi na shodu mladeniče vsposodbujal k neumornemu delu, alj zavrtilo se je in prišlo je **umorno delo s svetinjami na prsih, ravno isti dan.** Nočemo nič kritizirati, vendar rečemo golo resnico, da ravno vsled slabo vzgojene Marijine družbe je blagi Drobnič našel grozno smrt. Ko je namreč shod mladeniške družbe minul, so fantje večinoma, kakor navadno, po gostilnah popivali. Omenjena dva sta bila tam do pozne noči in sta srečala Drobniča na cesti, ko je šel proti domu. Bilo je že temu ob pol 7. uri. In ko sta strašansko preklinjala Boga in Mater božjo, jima je Drobnič rekel, da to ne gre, tako preklinjati. Zato sta planila nanj in v par minutah je bil Drobnič mrtev, ker je imel v stegnu **18 cm dolgo rano.** Druga rana pa je bila **na pljučih in tretja pa na vratu.** Tako hi-

tro znajo klati le »Marijini sinovi«. Gosp. kaplan Orehek bi pa sedaj najraje rekel: ne, ta dva nista bila v Marijini družbi. Pogledjmo malo nazaj! Pred dvema mesecema je imel kaplan Orehek pred Marijino družbo v Štihovi dvorani kakor je sam rekel, pomenljiv govor. Končal je približno takole: Mladeniči in device Marijine družbe, sedaj sem nekako zadovoljen, sedaj, ko smo družbo izčistili (izbrisal je bil namreč nekaj poštenih fantov iz družbe, ker njih starši nočejo za kaplanom kimati). Sedaj sem res vesel, ker sedaj imam res Marijino družbo, da je vredna svojega imena. Tako je pohvalil mladeniče; ni čuda, da potem delajo, kar hočejo. Kdor pa hoče zvedeti, kako zna preklinjati Marijin sin Anton Špolar, naj vpraša na orožniški postaji dobropoljski. Ko je bil aretiran in je moral iti v zapor, je preklinjal kaplana Orehka, Marijino družbo in vse. Rekel je: Ko bi ta hudičev kaplan ne bil nas danes skupaj sklical, bi gotovo jaz ne bil sedaj vklenjen, on je vsega kriv, ter ga je preklinjal. Ako pogledamo še malo bolj nazaj, je bil pred štirimi meseci ta Anton Špolar nekak kaplanov pomagač. Ko so bili čuki v Kompoljah tepeni, je Orehek takoj obdolžil nekaj njemu neljubih fantov, kateri imajo vendar že toliko uma, da nočejo pod njegovo komando. In ta Špolar je bil za nekega špijona in ogleduha, da bi bil kaplan mogel katerega v zapor spraviti. Toliko časa je kaplan hodil v Kompolje, da je bil vendar napravil neko ovadbo, da so fantje imeli nekaj potov. Ta Špolar je bil torej pri kaplanu v prvih vrstah; menda za to, ker je bil že prej radi **tatvine šest mesecev v zaporu.** Menda ima on take rad? Sedaj ima g. Orehek sad svojega dela: krepostni in pošteni Drobnič je umorjen od ljudi **s svetinjami na prsih!!** Ni čuda, da je več dobropoljskih mož takoj zahtevalo: **»Dvorana« se mora podreti, tam se navadijo same nedostojnosti!!** **Otroci naj bodo doma pri starših, ne pa, da bi kaplanu zeksarje nosili,** in nazadnje pa pridejo taka grozodejstva. Treba tudi pripomniti, da je ubijalec Špolar daroval pretekli teden 50 vinarjev za kaplanov god, ko je Drmeljcev fant pobiral ta denar okrog članov Marijine družbe. Res je, da bi se bil umor lahko vseeno izvršil tudi, ako bi ne bilo mladeniškega shoda. Slučaj je slučaj; ali kakor se je sam morilec izrazil: »prokleti kaplan hudičev, ko bi on ne bil sklical danes shoda, bi jaz ne bil sedaj vklenjen, zato ne, ker bi mene tam ne bilo!« Vsled tega vidimo, kaj koristi ta družba. Vedno shod za shodom, enkrat device, enkrat mladeniči, vselej pa je treba v dvorani plačati 20 vinarjev. Kje naj jih otroci dobijo?! Ako jim jih starši sami ne dajo, jim jih otroci vzamejo. In tako se v tej družbi vse nauči. Posebno večjim mladeničem pa ni zadosti desetica, takim mora biti že krona premalo; ko pridejo iz dvorane, je treba v gostilno, da se malo zavrtijo in tudi napijo. Ubogi star-

ši so pri tem ob krajcarje; kdor ima tri ali štiri otroke, je lahko vsako nedeljo ob 3 do 4 krone, ako ne da, je pa prepir v hiši. Mladeniči pravijo: mi moramo iti, **ako ne gremo, pravijo kaplan, da smo pa liberalci;** in gospodar je ob denar, in namesto, da bi sinovi doma krmili živino, hčere pa prašiče, pa pohajkujejo okoli dvorane in po gostilnah; **stara dva pa delajta, ako nočeta, da imata še pri živini škodo.** Dokler so otroci majhni, ne morejo pomagati, ko zrastejo, pa morajo pohajkovati okoli dvorane. **Kaj se naučijo, vidite vsi Dobropoljci sedaj!** Otroci so veliko bolj nepokorni, ker jim je dovoljeno pri družbi vse, samo da jih imajo na vrvici, da jim prinašajo desetice. To pa kaplan nikdar nobenega ne vpraša: **kje je denar dobil, ali po poštemem potu ali ne?** Zato ni čuda, da se primeri v Dobropoljah tak škandal, katerega enakega prej nikdar ni bilo.

Mirojuben kmet.

d **Iz Dobropolj.** Ali tisoč kron, ali pa nič! Ko smo Dobropoljci brali »Slovenca« in »Slovenski Narod«, kako se prepirata o razdeljevanju podpor gasilnim društvom, smo potem tudi slastno čitali, kam so vtaknili Dobropoljce. V naše veliko začudenje pa smo videli, da smo Dobropoljci na istem mestu kot nekdanji kovač, ko je moral iti v mesec, ker ga niso marali ne v peklu in ne v nebesih, in mi Dobropoljci smo ravno na istem mestu. Ko smo brali imenik, katera društva dobijo podporo, in zopet katerim društvom so podpore odklonjene, nismo našli nikjer našega društva. Ker smo pa prošnjo vložili, smo začeli povpraševati, kaj je to. Zvedeli smo pa to-le: Pred nekaj dnevi je posetil g. načelnika Celofigo poslanec Jaklič ter sporočil sledečo zahtevo. Ako hočeš, da društvo dobi kaj podpore, moraš akreniti in izvesti, da nobeden član ne bo več naročnik »Slov. Doma«, in vdrugič se mora društvo tudi obvezati, da meni ob volitvah ne bo nasprotovalo, da ne bo nikdo proti meni agitiral; vtretjič, skličič odborovo sejo, da se o tem odbor posvetuje. Ako bo odbor to sklenil in tudi držal, dobilo bo društvo letos **tisoč kron podpore, alj pa nič, če se ne ukloni.** To je vendar predržno in od poslanca Jakliča tudi malo preveč oblastno zahtevanje. Vendar če pomislimo, v kakšnih škripcih se poslanec Jaklič sedaj nahaja, je to znak, da je Jaklič storil zadnji poskus svoje ošabnosti. Ali je gosp. načelnik že isto sejo sklical, eziroma ali jo misli sklicati, to nam ni znano, znano je pa nam to, da Jaklič nas ne bo komandiral, **kaj bomo mi brali. Požarni denar je naš denar, in mi ga plačamo, in deželni odbor ga nam mora dati, tudi ako Jakliča volimo ali ne!** Ako se poslanec Jaklič že sedaj boji leta 1914., da že sedaj hoče z ljudskim denarjem zasigurati glasove, je to za njega najbolj žalosten dokaz. Jaklič misli, da smo Dobropoljci enaki konju, ko se mu detelja kaže, da se ga vlovi, in se mu potlej daje po rebrih. Pa

Jaklič, motiš se! Kakor nas ne boš več pridobil s svojimi obljubami, tako nas tudi ne boš s svojimi grožnjami. Mi predobro poznamo tvoje dobre: dokler si bil nič, si vedno prosjačil okoli in se širokoustil: ko bi bil jaz tukaj še enkrat šolski vodja, bilo bi vse drugače, ne bilo bi toliko stroškov pri šoli in tudi bi ne bilo toliko preganjanja radi šolskih zamud, in sedaj šele vidimo, kaj si ti zboljšal, odkar si nadučitelj. Kdaj je bilo prej toliko šolskih doklad? Nikdar! In kdaj je bilo prej toliko šolskih kazni, kot sedaj? Kdaj je prej moralo iti toliko staršev v zapor radi šolskih zamud? Prej nikoli niso žandarji lovili ljudi in jih tirali v zapore, in sedaj? Sedaj se nič ne vpraša: Kakšno vreme je, ali ima otrok v slabem vremenu obutev ali ne, nobenega izgovora ni, zakon je zakon in naj ubogi kmet gre, kakor od Poncija do Pilata, od Jakliča do župnika in odtam pa do Štrukla, vse zastonj, iz nas norce brijete in se še vi vsi skupaj posmehujete. In tudi lahko se! Ker smo bili mi Dobrepoljci toliko neumni, da smo si sami spletli korobač, in ker smo bili tako nevedni, da nismo opazili, da si sami redimo gada na naših prsih. Zato le udrihajte po nas, dokler imate še korobač v rokah. Dobrepoljci, mi pa tudi zanaprej tega ne pozabimo: mi zvesto in natančno imejmo zapisane vse tiste udarce, in kadar pride odločilni čas, to je leto 1914., to je tisti čas, katerega se Jaklič že sedaj boji, in bi rad s 1000 kronami kupil naše glasove, in to še z našim denarjem, takrat je dolžnost vseh Dobrepoljcev, da stopite vsi na noge, da vsi soglasno zakličemo: dosedaj in nič več, konec mora biti tvojega terorizma v Dobrepoljah, nisimo Dobrepoljci za to rojeni, da bi ti vedno nad nami paševal! Sedaj, Jaklič, vidi, da se vse njegove naprave bližajo k svojemu koncu, propad mlekarne, zadruga in živinorejske zadruga. Čaka le še malega vetriča in odnesel bo vse naenkrat, in za temi tremi zadrugami bo tudi kmalu priropotala dobrepoljska posojilnica, katera tudi še toliko, da živi, to je pokazal najbolj letošnji občni zbor. Dokler se je delalo vsaj malo bolj previdno, so bili v odboru tudi radevolje možje. Ali sedaj pri občnem zboru se je več izvoljenih odbornikov izvolitvi odpovedalo, rekoč, mi ne sprejmemo izvolitve, ker se ne vodi posojilnice tako, kakor bi se moralo. Jaklič je bil poparjen, sklicati bi bil moral nov občni zbor, da se drugi možje izvolijo, ali bal se je še večje blamaže, da bi še drugi ne izstopili. Tako ima sedaj posojilnica v Dobrepoljah nepopolen odbor, v katerem jo Jaklič, Štrukelj in še par kmetov, in pa glava posojilnice, Klavs, po katerega volji mora vse biti. Radevedni smo, kaj bi poreklo k temu c. kr. okrožno trgovsko sodišče v Novem mestu, da se posojilnica vodi brez popolnega odbora, ter da načelnik Jaklič odstopivših odbornikov niti naznaniti noče! Zato je vendar že čas, da c. kr. okrožno

sodišče dá vse to pregledati in napravi konec takemu poslovanju. Tako je, Dobrepoljci, tisti, kateremu smo vedno pristavljali lestvice, da je po naših hrbitih splezal gori, ni mu to zadosti, temveč sedaj nam hoče ošabno ukazovati in si upa tako govoriti: ali tisoč kron, ali pa nič, ako mene ne ubogate. Dobrepoljci, pogum! Pokažimo, da smo možje, da se ne damo vsaki šari komandirati! Sicer zna vdrugič reči še to: Dobrepoljci, hlačice dol pred Jakličem, da vas našeškam po bosu. Ne dajmo se!

Resnicoljub.

d Iz Temence. Cenjeni g. urednik, ne mislite, da smo že izumrli, ker se nič ne oglasimo v »Slov. Domu«; sedaj mi samo poslušamo, kako se nekateri penijo za prazen nič, potem bomo pa zopet mi začeli s svojimi novicami. Nekateri ljudi tam gori iz Zaboršta že zopet srbijo jezički. Naše ljudstvo je postalo vraževerno. Včasih, ako se je kaj zgodilo, so rekli »to je od boga«, sedaj pa pravijo drugače. Ako se jim ne zgodi vse po volji, pravijo temu je kriv dopisnik »Slov. Doma«. Ako ne eksistira novi, oziroma tretji Lurd, je zopet kriv dopisnik »Slov. Doma«. Kadar Johanovga Pepeta ščiplje po trebuhu, kakor je soditi po njegovem dopisu v »Dopoljubu«, začne čivkati in piše, da mu je kriv dopisnik »Slov. Doma«. Res, čudni ljudje. Zato ne kaže drugače, da bo moral dopisnik res malo stopiti gori v Zaboršt.

d Škocijan. Škof je odšel in gospodje Škocijanci so — le z malimi izjemami, ki jim naj bo na tem mestu rečena čast radi tolike zavednosti in odločnosti — so razobesili zastave in se na vse kriplje trudili, da bi ga bili kar z največjim pompom sprejeli. Čukulada na konjih (!), Marijine hčerke — dve požarni brambi — vse je bilo v — paradi! Čudno se nam le zdi s čigavim dovoljenjem se je razobesila na županstvu — zastava. Kje ste tisti neizprosni liberalci, ki se trkate ob prsi in vpijete v boj na — farje! Od kod naenkrat to klečeplazenje? Ali nimate nič več ponosa v sebi — ali vas ni sram? Sicer se pa še vidimo! — Kar se že davno ni zgodilo, se je pripetilo v noči med soboto in nedeljo. Neznani zlikovci so vdrli skozi okno v tukajšnji poštni urad. K sreči se jim poizkus ni posrečil. Odnesli so le nekaj vrednostnih papirjev v znesku okrog 50 kron. Glavna blagajna pa je ostala nedotaknjena, najbrže niso imeli časa. Slični vlomni se vrše v celi krški okolici; bi bilo priporočljivo, da se ona namera glede službe policaja uresniči. Manj parad, pa več dela. — V soboto zjutraj smo pokopali tukajšnjega trgovca g. Martina Z u p e t a. Pogreb je pričal, da je bil rajni sološno priljubljen radi dovtipnosti. Časten mu spomin!

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

o **Gorenjske novice** o

g Škofja Loka. Že zopet moramo zapisati žalosten slučaj podivjanosti našega ljudstva. Dne 20. oktobra sta se strela med seboj neki Medved in Retečnik in se tako obdelala z noži, da so morali prvega odpeljati v bolnišnico, drugi pa je takoj prihodnji dan umrl vsled zadobljenih ran. Medved je Retečnika tako sunil z nožem v glavo, da se mu je nož v glavi odlomil; vzela mu ga je šele zdravnik ven. Retečnik pa je Medveda z nožem po glavi obrezal in ga mu tudi zasadel v trebuh, da bo menda tudi težko okreval. Umrli Retečnik je bil strasten pretepač in je bil raditega tudi že čez 50krat v zaporu. Prišel je šele pred kratkim iz zapora. No, sedaj bo vendar pred njim enkrat mir.

g Z Brega pri Žerovnici. Pretečeni teden je nanagloma umrl edini sinček Stanko Smolej z Brega. Vrlemu dečku bode zemljica lahka!

g Iz Žirovnice na Gorenjskem nam poroča prijatelj: V nedeljo 13. oktobra okrog 10., ko se je povrnil iz bližnjega doma nazaj v gostilno Pod Stolom« trgovec Viktor Baloh iz Most in stopi v gostilno, ne vedoč za nikakošni sum kakšnega bodisi pretepa ali kaj drugega. V tem trenutku skoči hlapec pri vulgo »Birtiču«, mlinarju istotam, Franc Mediževac, kateri ima že več podobnih deliktov zaznamovanih pri raznih sodiščih, k Balohu ter mu brez vsakega povoda da globoko zarezo nad desnim očesom. Baloh skoči pokoncu ter vpraša še zadaj stoječega z besedami: France, zakaj si me udaril. Zatem je sledil zopet sunek; Baloh je dobro videl, da je potegnil iz za vestje kakor je iz rane soditi bodalce (pri nas »štelet« imenovan). Zasadi mu ga pod desnim očesom ter mu prereže celo lice pri nosu doli do brk. Baloh, hoteč se braniti proti napadalcu, ga prime z desno roko za vrat; oni je porabil priliko, da ga je na desni palec popadel. V tem se je Baloh onesvestil vsled izkrvavenja. Prvo pomoč mu je podelil g. dr. Voves iz Radovljice, ki ga je za silo obvezal. Isti večer je napadalec žugal tudi nekemu drugemu z nožem in tudi natakariči! Že na Vel. šmaren je v isti gostilni z nožem okrog letal, da so ga tuji fantje skupno napodili, zato da se je odstranil. Pri vsaki priliki rabi nož. Zato prosimo g. drž. pravdnika za sledeče: Kadar je on v gostilni, ni menda nedelje, da bi se ta človek s kom ne kregal in žugal; zadnjič je neko bolešno ženo na hodniku njene hiše oklofutal itd. Balohu je odtekla skoro popolnoma kri, da štiri dni leži in precej časa bode poteklo, da bode popolnoma okreval. Mediževac je okrog 26 let star, doma baje iz Zaliloga pri Železnikih, po poklicu ključavničarski pomočnik. Baloh mu je večkrat kot trgovec dal kaj na upanje in sedaj ima to on za lon. — Ali poskrbe poklicane oblasti, da ne bo cela

okolica v vednem strahu pred tem divjakom. — Davkoplačevalec.

g Z Velesovega. — Mirovno sodišče v Cerkljah, požar v Praprotni polici in drugo. — Pretekli teden je pogorel Princ čev kozolec, založen z raznimi jesenskimi pridelki. Zažgal ga je seveda nekdo iz maščevanja. Gospodar Princ je precej visok mož, sodišče v Cerkljah mu je dalo povod, da se je pri njem znesel nad večimi strankami, ki so mu napravile male škode. Še nekaj drugega se je odigralo tisti dan pri tem slav. sodišču. Posestnik, tam nekje pri fari, je prišel kakor tudi njegova žena pod oskrbo. Pred nedolгим časom sta šla iz trga omenjena žena in dotični, ki gospoduje čez ženinega moža. Oba sta bila trudna, seveda sta se za ta trud tudi pošteno krepčala toliko časa, da je začelo gledati nanja fantovsko solnce. Hudobni jeziki so naposled sklepetali vse nekaj drugega. Toliko časa se je ragljalo, da je dotični »feldvebel« tožil. Seveda je tožbo sprejelo mirovno sodišče v Cerkljah. Sodbo je menda predlagal sam tamošnji štocenbolt. Toženi naj prekličje vse razžaljive besede in dejanja. Vse krivice tamošnjih šocelnov naj popravi; v list »Domoljub« se tudi lahko da popravek, ki sledi: Ni res, da sta b'la kurator in žena kuranda kdaj pijana, res je le, da sta ga večkrat do sitega pila. Ni res, da ju je moral kdo ponoči domu peljati. Res je pa, da bi bila proti jutru že sama lahko hodila. — Menda je res kunšno rešena ta afera za lepo Amaconko. — Še ena, tema dvema podobna zadeva je bila na sodišču. Po celem Gorenjskem, kakor drugod, živi dandanes v teh hudih in bojevitih časih, žal, tudi vse polno žensk, ki ga rade, ali še bolj **cu-kajo**, kakor moški. Neka Marijana, tako jo sedaj kličejo, se ga menda vedno do sitega navleče. V svoji zmedenosti se je zatekla v neko tamošnjih oštarij. Tam je menda vpila, klela in na vse pretege zmerjala, da se **Končka** nič ne boji, da je Končno je bilo mirovno sodišče klicano na poček kratek birt in bogve kaj še vse. Konmoč. Predsednik menda pravi, da je baba trapasta. Votantje so pa baje mnenja, da je zleht. Sodbe se pa še sedaj čaka. Poredneži pa pravijo, da jo bo župan enkrat v Ljubljano peljal. — Take in temu enake čenče sodijo, oziroma vsebujejo tako potrebna mirovna sodišča po deželi. Sodbo o tem si vsak, kdor ima količkaj pameti, sam izreče, koliko potrebna so po deželi mirovna sodišča. Ni drugega, kakor stroški, potrata časa in pa **še večja prilika za opravljanje. Opazovalec.**

g Iz Moravske okolice na Gorenjskem. Hijena je žival, ki živi v Afriki in Aziji. Podobna je nekoliko volku. Znana je pa posebno po tem, da odkopava mrličje in jih žre. So pa tudi človeške hijene, ki žive med nami in tudi mrtvih v globu ne puste pri miru. Taka hijena je dopisnik v »Domoljubu«, ki se je pod imenom »Iz Krtine« spraval nad grob ubitega Pavla

Grošlja p. d. Čokovega iz Krtine in razkopava po njem. Mi vemo čisto natančno, da je tista hijena v duhovski obleki, zato se nam in vsem poštenim ljudem ta hijena stedi. Cela krtinska okolica je dobro poznala ubitega Pavleta, zato vsi obsojajo, da hijena v »Domoljubu« hoče zvaliti vso krivdo nanj. Tisti ki ga je ubil, ga je ubil s sekuro. Seveda duhovniki in hijene sedaj zagovarjajo tistega, ki ga imajo v zaporu, ker je klerikalec, a znan pretepač, in je ravno tisti dan, ko je ubil Favieta Grošlja prišel od sodišča, ki ga je obsodilo za neki drugi pretep. In če je ta klerikalni pretepač iz Vrhpolj ubil Sokola Grošlja, je seveda v očeh klerikalcev to dobro delo. Da so ljudje drugega mnenja, nego klerikalne hijene, priča lep pogreb, ki se je vršil za rajnim Pavletom. Kaplan iz Doba sicer ni hotel iti po mrliča do hiše, zato seveda ni lepote pogreba nič škodoval. Tudi tiste hinavske tercijalke in duhovske podrepce, ki so se ob strani smejale niso zmanjšale veličanstva pogreba. Naši bralci in somišljeniki pa imajo zopet en dokaz, da našim klerikalcem ni sveta nobena reč, ker še po smrti javno po časopisih obrekujejo ljudi in zagovarjajo ubijalce. Kdor pa ima še to nekrščansko kunjjo »Domoljub«, naj jo vrže z novim letom iz hiše, da mu ne bode jemala poštenega imena hiše, zakaj, kdor podpira take časopise, **ki še mrtvih ne puste v miru**, ta podpira slabo reč! — **Več pogrebcev.**

o Notranjske novice o

n Iz Idrije. Zlobni klerikalci so v »Slovincu« zopet lansirali vest proti naši realki, da namerava narodnonapredna stranka zavod radi pomanjkanja stanovanj v Ljubljano premestiti. To je zlobna laž, ker je v drugih krajih še slabše. Črni klerikalci so nam vedno nagajali in bi tudi zdaj radi hujskali, saj je ni družine, ki bi koristi našega zavoda ne cenila; izvzet je le dišeči Oswald in falirani Kos. Fej takim ljudem!

o Zagorske novice o

zg Zagorske novice. — Zavarovalnica za živino. Kakor smo že omenili, je imelo v nedeljo »Gospodarsko napredno društvo« sejo glede ustanovitve »zavarovalnice za živino«. V pretres so prišla pravila »vzajemne zavarovalnice za goved«, katere je svoj čas razposlala »c. kr. kmetijska družba za Kranjsko«. Ker pa ta pravila ne omenjajo ničesar glede prašičev, se je odbor odločil, da bo tudi prašiče vzel v pravila. — Delokrog zavarovalnice bo: zagorska, aržiška, kotredeška, šentlamberška, kolovraška in šentgotardska občina. Za enkrat se bo sestavila statistika, koliko živine da je v zagorski, kotredeški in aržiški občini in koliko da je zadnja tri leta poginilo živine, in koliko da je bilo za silo zaklane. — Kakor hitro bo statisti-

ka gotova, koliko živine in prašičev bi se dalo zavarovati in koliko pogine povprečno na leto, bo »Gospodarsko društvo« sestavilo proračun, odnosno določilo letno premijo. Pravila, katera je c. kr. kmetijska družba razposlala, priporočajo $1\frac{1}{2}$ —3%, kar je pa za današnje razmere malo hudo breme za kmeta, posebno če bi se določilo 3%. Res je, da od začetka se bodo morali prispevki malo višje napraviti; kakor hitro pa bomo imeli rezervni zaklad, se bodo znižali prispevki — tako da bo lahko vsak pristopil k zavarovalnici. — Upamo pa tudi, da nas bodo vse občine, katere smo vzeli v delokrog, od začetka podpirale v gmotnem oziru, kajti ustanovitev bo precej stala; že same tiskovine in kolki bodo zahtevali precej denarja. — Ker pa naši kmetje vidijo, da je potreba ustanoviti zavarovalnico, se ne strašimo, če bomo imeli dovolj članov, kateri bodo redno prispevali zavarovalnino, se nam ni potreba prav ničesar bati. — Lahko poročamo, da je že gotova stvar, da se bode ustanovila »zavarovalnica za živino«, od katere bo imel naš kmet mnogo koristi. — **Tudi smo v pretres vzeli**, da bi »Gospodarsko napredno društvo« preskrbelo direktne odjemalce kmečkih pridelkov, ker danes skupuje trgovec Wrbole na Izlakah in še drugi kmečke pridelke. Osobito se pri g. Wrboletu opazuje, da on najraje kar za blago zamenja, tako, da kmet, če mu svoj pridelek proda, ne dobi niti vinarja v gotovini, pač pa blago. — Če bo pa »Gospodarsko društvo« posredovalo in ono priskrbelo odjemalce, bodo prvič kmetje svoje pridelke naravnost na trg postavili, za večjo ceno in dobiček, katerega ima danes prekupec, bo imel kmet sam, drugič pa bo dobil za svoje pridelke gotov denar in bo svoje potrebščine lahko kupil, kjerkoli se mu bo zljubilo in tudi veliko ceneje, kajti, če ima gotov denar, lahko kupi in zgliha za primerno ceno. — **Že v tem kratkem času**, kar je začelo redno poslovati »Gospodarsko napredno društvo«, se je pokazalo, kolika potreba je bila, da se je ustanovilo to društvo. Z veseljem mora človek opazovati, kako veselega obraza in polno zaupanja pridejo vsako nedeljo v »Sokolski dom« k poslovnim uram naši kmetje, kjer razmotrujemo pereča vprašanja, kako bi ukrenili, da bi od tega imel kmet dobiček. Drugi zopet pridejo pa časnike, le žal, **da se naša inteligenca ni našemu pozivu odzvala**, da bi odstopila prečitane časopise. Malo število je onih, kateri so se z veseljem odzvali pozivu »Gospodarskega društva«. Upamo pa, da tudi oni, kateri se še do danes niso prijavili, da bodo storili svojo dolžnost, ter nam oddali prečitane časopise. — Pomagajte nam pri delu, saj nimate vsled tega nobene gmotne škode, če odstopite prečitane časopise. Mnogo pametnejše je, če se poneha po gostilnah zabavljanje čez domače razmere in iti med ljudi, ter jih podučevati in jim iti na roko, da se lahko izobražujejo. —

Vsak stan potrebuje dandanes izobrazbe. Stanovi, kateri zanemarjajo izobrazbo in se nočejo razredno organizirati, so obsojeni v pogin. — Tak stan ostane vedno tlaččen od močnejšega — in le močnejši bo na račun neumnega prav dobro živel. — Vidi se danes po celi Kranjski, kako klerikalci na račun kmeta - davkoplačevalca udobno žive. — Če bi se pa naš kmet zavedal, da za časa volitve lahko vsa ta zla, katera pridejo danes nanj, odpravi, če voli po svojem prepričanju take može, kateri so izkušeni gospodarji, ne pa, kar mu drugi iz farovža narekujejo, odnosno zapišejo. — **V nedeljo, dne 12. oktobra** smo imeli ogenj v Šklendrovcu pri posestniku Borisku po domače Soku. Zažgal je štiriletni sin hlev. Sreča je bila, da so ravno zagorski lovci bili na lovu, da so pomagali rešiti živino in obvarovali, da še hiša ni zgorela. — Starši, pazite na otroke, da ne dobojo vžigalic — koliko nesreč se je že zgodilo samo vsled otrok.

zg **Iz Zagorja.** C. kr. deželna vlada je na prošnjo občine Zagorje ob Savi dovolila, da se v Zagorju ob Savi samo semenj, ki pade na dan sv. Silvestra (31. decembra) vrši dan poprej, če pade na kako nedeljo; vsi drugi sejmi se pa bodo v Zagorju ob Savi vedno vršili prihodnji delavnik, če padejo na kako nedeljo ali praznik. Semenj, ki pade na 3. novembra, se bo radi nedelje, vršil letos na dan 4. novembra (v ponedeljek).

LISTEK.

Moric Jokai:

Dvoboj z bogom.

(Dalje)

»Ali vam je dolgčas po gostih, milostljivi gospod?« reče stari Labanec s sumljivo vljudnostjo, vihaje z obema rokama razmršene brke.

»Srčno rad vas vidim, boter,« odvrne plemič, ki se doslej še ni ganil. »Izvolite prisesti, večerja je na mizi.«

»Kaj pa?« se odreže stari Labanec in pristopi k mizi. »Črn kruh in črna redkev? A, s takšnimi rečmi se hrani milostljivi gospod?«

»I, kajpada, boter, s tem, kar je. Sploh je pa to zadnji hleb kruha, kar ga še imam.«

»Kako je to mogoče?«

»Čisto lahko. Črede so mi odgnali Raci; s prešiči so izginili čredniki, z ovčami ovčarji; vrnil se ni od njih nihče. Nato so prišle kobilice in požrle zadnjo bilko na polju.«

Plemič vstane, da bi odprl okno in pokazal na prazno dvorišče.

Stari Labanec se je delal, kot da briše solze, in začne z jokavim glasom nadaljevati:

»O, moj milostljivi, dobri gospod! Torej takšna usoda te je doletela?« In od samega sočutja objame plemiča okoli vratu in okoli ramen, med tem mu drug razbojnik pade pod noge ter mu začne od vzorne zvestobe kar kolena objemati.

Gospod Gábor je prepozno spoznal to vojaško zvižajo. Iz nežnega objema ni bilo nič drugega kot da je začutil, hoteč se poslužiti pesti, da je na rokah in nogah zvezan. Nato ga posade zopet nazaj na njegov stol.

Ampak govoriti začno pa z njim sedaj drugače.

»No, ti! Slepár! Ti boš imel nas za norca? Od daleč si videl, da gremo, in ker si vedel, da se nas ne moreš ubraniti, si nas spustil k sebi. In tu na mizo si položil lepo komis in redkev ter nam pripoveduješ o smrti od lakote! Toda le čakaj, mi ti že naredimo gostijo s tvojimi lastnimi rečmi! Tovariši, v klet in shrambo!«

Sodrugji se požurijo z izpolnitvijo tega ukaza, toda kmalu se vrnejo s poročilom, da ni v kleti nič drugega, kot prazni in plesnjivi sodi, v shrambi pa razbiti lonci in od lakote pokrepane muhe.

Labanska tolpa postane vsled te najdbe besna.

»Kaj smo se zato vlekli celo do sem, da bi tu od lakote poginili?«

»Snejte me!« se jim je smejal zvezanec.

»Niti kaplje vina ni tu, niti grižlja kruha!« je besnel stari razbojnik.

»Kako to, da ne! Saj je na mizi še hleb kruha.«

»Kaj? Tole naj bi bil kruh, ta otrobova dila, ta masten, umazan kos?«

In pograbilši ostanek kruha na mizi, ga vrže stari Labanec po tleh in ga začne teptati z nogami (Manihejec je še kruh preklinjal).

Zvezanec se je temu samo smejal.

»Le reži se, le!« vzklikne Labanec. »Pošegačem te še malo s ostrim železom, da se boš lažje norčeval.« Izza pasu potegne kriv nož, ga nameri zvezanemu plemiču na oči in vpraša škripaje z zobmi besno:

»Kje so skriti tvoji zakladi? Kje imaš skrito svoje veliko premoženje?«

Zvezani plemič se preneha smejati. Lice mu zopet pobledi, kot je bilo prej.

»Zakladi? — Teh imam veliko!«

»Sem z njimi!«

»Ali imate rajše zlato ali srebro, duše besne?«

»Oboje hočemo!«

»Imam tudi oboje!«

»A kje?«

»V mizi v predalu, le poglej!«

Trije obenem planejo iskat. Toda prekinjaje zapro zopet prazni predal.

»Saj ni tu nič drugega, kot tale mokri papir!«

»Beriga!« reče zvezanec.

Stari Labanec zmaje z glavo. Brati? Saj ne živimo za časa Matjaža Korvina, ki

je postavil v Budimu akademijo za 40.000 dijakov in se sam hodil prepričevati, kako se podučuje po vaških šolah ter nagradil cinkotskega učitelja z veliko čašo. Dandanes je dobro, če zna škof brati!

»Kdo izmed vas zna brati? Kdo se razume na tele kljuke?«

V bivolsko kožuhovino oblečen Labanec se je spoznal na branje. Bil je vzgojen v samostanu. Temu dajo torej pismo.

Njegova široka usta se mu bolj raztegnejo, ko je potihem prebiral pismo; veliko zobovje se mu je vse pokazalo. Ko prebere, sname kučmo z glave, se vrže na zvezanega gospoda in mu takoj prereže vezi; nato mu začne poljubovati roke, poklekne pred njim, skoči pokoncu in začne s tovariši od samega veselja plesati, mahaje medtem s papirjem po zraku. Kaj je zblaznel?

Pošten sunek pod rebra ga zopet osvesti.

»Kaj stoji v tistem pisanju? Ali odpreš takoj gobec?«

»Kaj da stoji tu? Zlato in srebro! Darjevi*) zakladi. Baržunasti kroji, na kupe perila in hrane za koliko tednov! Rajsko življenje do smrti! Vino, kakoršno pijo duhovni; in vsak dan lepega dekleta! Ogenj, plamen, kri, poljubi, denar, vino, boji, gostje! Vse, vse!«

»Ta je znorel! Izgubil je pamet!«

»Čujte torej!« reče Gábor Isaszeghy, in vstane ter vrže proč prerezane vezi. »Vse je v tistem pisanju, kar pripoveduje ta človek, in vse to je vam dano. Tisto pismo je pooblastilo naše slavne kraljice, s katerim mi poverja, naj si takoj sestavim jezdno četo. Izbruhnila je namreč vojna med našo vladarico in burkušem ter bavarskimi potentati. Imamo pismo s pečatom, naj vderemo na lastno pest v tiste kraje ter med tem, ko bodo bojevali glavni voji s sovražnikom redne boje, uničujemo za njegovim hrbtom sovražna mesta. Ali se mi hočete torej pridružiti?«

Razbojniška tolpa se vrže z veseljem na svojega bivšega poročnika, ga popade in vzdigne na rame, izdere meče in priseže, da gredo z njim, čeprav v pekel.

»Tje ne, temveč v raj!« zavriska stari Labanec. »Bavarska je kot raj! Meni je znano. Ne pravi se zastonj: »živimo kot Bog na Bavarskem!«

*) Darij je bil staroveški perzijski vladar.

(Dalje prihodnjič.)

Razno

gs **Prezimljenje vrtnic.** Visokodebelne vrtnice se prezimi najlažje na ta način, da se jih k tlam z dvema količkoma križema pripne. Nato se zadela krono s slamo ali listjem precej na debelo. Pritlične pa se tudi lahko pokrije z listjem ali pa tudi kar z zemljo.

* **Jezuiti in posvetna duhovščina.** Kakor poročajo nekateri berlinski listi, da so pruski škofi vložili pri zveznem svetu vlogo glede odprave novega jezuitskega zakona, ki prepoveduje jezuitom vsa opravila, ki ne spadajo v delokrog redovnikov. To kaže, da živi pruska posvetna duhovščina v vse drugačnem sporazumu z redovniki, kot je to pri nas, ko silijo redovniki, protežirani posebno od avstrijske vlade, vedno bolj v ospredje in delajo že hudo in občutno konkurenco naši posvetni duhovščini.

* **Komu se imamo zahvaliti za kavo?** Kakor znano, so bile prve ovce, ki so znašle kavo, in sicer v Abesiniji. Tam so imeli menihi ovce, na katerih so večkrat opazili nemir. Neki menih je vsled obilega časa to zasledoval in prišel na to, da je temu vzrok to, ker so ovce objedale cvetje in listje nekega grmičevja in na ta način je bila iznajdena kava.

* **Čez 5000 m nad zemljo.** Kakor smo že poročali je dosegel 17. t. m. francoski avijatik Legaquent višinski rekord, kate-rega je imel do sedaj avijatik Garrs. Po natančnem merjenju je dosegel Legaquent višino 5680 m, torej za 40 m manj kot je bilo prvotno merjeno. O svojem višinskem poletu je napisal Legaquent zanimiv in zelo obširen opis, kako se je počutil, ko je preletel višino 5000 metrov nad zemljo. On pravi: V višini 5000 m nisem sploh več zemlje videl. Postalo mi je silno dolgočasno in čutil sem se v tej višini zelo osamljenega. Skušal sem si kratiti čas s tem, da sem včasih potegnil za zvonec pri aparatu za merjenje visočine, da sem opazoval kazalec višinskega barometra in moje žepne ure. Aparat za kisik sem začel vporabljati v višini 4800 m. Toda vse to me ni razvedrilo. V kratkem me je premagala utrujenost in dolgočasje, — zemlje ni bilo — obenem sem postal grozno lačen. Višinski rekord sem dosegel in v višini 5720 metrov sem ustavil motor in se spustil brez delovanja stroja do približno 100 m nad zemljo. Nato sem odprl zopet motor in srečno pristal. Prepričan sem, da bi bil lahko dosegel višino 6000 m ali celo 7000 metrov nad zemljo. Zanimivo je pri tem, da je imel Legaquent s sabo dva registrirana barometra, kar je bilo jako dobro, kajti tekočina v enem barometru je v višini 5000 m že zamrznila.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Mokronog: Imen svojih dopisnikov ne izdamo nikomur.

Žirovnica: Za zadnjič že prepozno. Hvala! Se priporočamo. Nazdar!

Egipt, Aleksandrija, Gosark: Spremembo naslova sporočili upravništvu.

Št. Janž: Lahko se ponatine. Boljše bi pa bilo kupiti kar nekaj izvodov dotičnega časopisa.

Sedlarskega učenca

sprejme 65

J. Kralj, sedlar, Železniki.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 19. oktobra 1912.

Trst: 7, 4, 89, 68, 75.

Linc: 39, 21, 47, 63, 17.

Dvignjene v sredo, dne 23. oktobra 1912.

Praga: 40, 44, 38, 42, 28.

Lastna tovarna ur v Svici
1887
Zahtevajte **JUBILEJNICENIK** zastonj
1912
Fr. Čuden, Ljubljana

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje:

1 kg sivoga, dobrega, puljenega 2 K, boljsega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega, puhačega 6 K 10 h; 1 kg vefinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivoga 6 K; 7 K; belega, tinea 10 K; najtinejši prsni puh 12 K — Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako sthnovitnim puhačim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 60 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 18 —, K 14 70, K 17 80 in K 21 —; zglavniki 90 cm dolgi, 7 cm široki K 4-60, 5 20 in K 5 70; podpernica iz močnatega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12-80, K 14-80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar 62

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.
Bogato ilustrovan cenik zastonj in franko.

Kri! in dober zajutrk dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite v gospodinjstvu na kavi, sladkorju

Moč! in mleku, ako pijete **SLADIN**,

Zdravje! to je **dr. pl. Trnkóczyja SLADNI ČAJ.**

En zavoj velja 60 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy
v Ljubljani zraven rotovža.

10 zapovedi
za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Ceno češko posteljno perje

1 kg sivoga očiščenega 2 K, boljše K 2-40, napol-belo K 360, belo K 480, prima mehko K 6 —, velprema K 7-20. Najboljše vrste K 8-40, snežno belo perje K 9-70.

Izdelane postelje iz neprodirnega rdečega modrega, belega ali rumenega posteljnega nankinga Izvrstno napolnjeno! Pernica ali blazina, 180 cm dolga, 116 cm široka K 10 —, K 12 —, K 15 — in K 18 —, 2 m dolga, 140 cm široka K 13 —, K 15 —, K 18 —, K 21 —. Zglavniki 80 cm dolg, 58 širok K 3 —, K 3-50 in K 4 —, 90 cm dolg, 70 cm širok K 4-50, K 5-50 in K 6 —. Nepovoljno se zamenja ali denar nazaj. — Natančni ilustrovani cenik gratis in franko. 54

Benedikt Sachsel, Lobes št. 957, pri Plzju na Češkem.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	20	1	50
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	80
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	92	2	—
1 " slanine prekajene . . .	2	—	2	20
1 " sala . . .	1	92	2	00
1 " surov. margarinskega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	—	2	20
1 jajce . . .	—	10	—	13
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	10
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	80
1 piščanec . . .	1	20	1	60
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	1	80	2	20
1 gos . . .	5	50	6	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	0	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	36	50	—	—
100 " " " " 1 . . .	36	20	—	—
100 " " " " 2 . . .	35	70	—	—
100 " " " " 3 . . .	34	80	—	—
100 " " " " 4 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 5 . . .	32	80	—	—
100 " " " " 6 . . .	31	60	—	—
100 " " " " 7 . . .	28	20	—	—
100 " " " " 8 . . .	19	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	24	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	42	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	24	—	32
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	40	—	48
1 " kaše . . .	—	28	—	30
1 " ričeta . . .	—	26	—	28
100 kg pšenice . . .	23	—	23	50
100 " rži . . .	19	50	20	50
100 " ječmena . . .	17	50	18	50
100 " ovsa . . .	23	—	24	50
100 " ajde . . .	24	—	25	—
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	18	50	19	50
100 " koruze . . .	20	75	21	25
100 " činkvantina . . .	25	—	25	50
100 " krompirja . . .	5	80	6	—
Lesni trg				
Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.				
Cena mehkega les 8-— do 9-— K.				
Trg za seno slamo. in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena . . .	6	—	7	—
" slame . . .	4	—	5	—
" stelje . . .	3	—	4	—
" detelja . . .	7	—	8	—